

Munkatársak: Mester Andrea, Bakos János (Jósa András Múzeum).

SCHOLTZ RÓBERT

276. Nyírgyulaj, Nagy-Allé

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő

2007. április 16-án végzett terepjárásunk során a Nyírgyulajról Máriapócsra vezető műút D-i oldalán, egy nagy lapos, barna homokos dombháton találtuk a MOL 25. jelű lelőhelyet. Kelet felé egy mélyedésbe fut le, majd újabb magaslat nyúlik el a Gyulaji-folyás irányában. A lelőhelyen csak kevés cserép volt. A lelőhely kiterjedését 370×160 m-re becsültük, amelyből a vezeték az előzetes felmérés alapján kb. 290 m-t érint. Közelebbről meg nem határozható őskori településre utaltak a leletek.

A lelőhelyet a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2008. március 17-én adta át. A felügyelet mellett végzett humuszolás során április 25–30. között 5–6 objektumfolt jelentkezett.

ISTVÁNOVITS ESZTER

277. Onga, Bene-halma

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, Sza

2008. április 20-án helyszíni szemlét végeztünk a területen, amely a település D-i határában, a 37. sz. főútvonal D-i oldalán, a 37. sz. főútvonal, a Miskolc–Szerencs vasútvonal és a főútból Alsószolca irányában kiágazó közút közötti területen található. A kutatási helyszín a terepbejárás időpontjában lucernaföld volt, a rajta álló összefüggő növényzet nem tette lehetővé, hogy a Lengyel György és Csengeri Piroska által korábban itt megtalált régészeti lelőhelyre vonatkozóan újabb adatokat nyerjünk.

A kutatási terület Ny-i sávjában, mintegy 150 m szélességben a felszínt frissen sarjadt gabona fedte. A felszín fedettsége ideális volt ahhoz, hogy ott azonosítsuk a Megay által 1951-ben megtalált régészeti lelőhelyet. A felszínen újkőkori, valamint római császárkori kerámiatöredékek jelölte régészeti lelőhelyet határoztunk meg. A felszíni leletek intenzitása közepesnek tekinthető, a szántóföldi művelés feltehetően még nem pusztította el jelentős mértékben. A lelőhely a dombláb és a síkság találkozásánál futó, 4 m-es szintkülönbség által is jelölt, megtelepedésre alkalmas peremi sávon helyezkedik el.

PUSZTAI TAMÁS

278. Oros, Nyírjes II. Hulladéklerakó

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, R, N

2008. október 1–31. között megelőző feltárást végeztünk a hulladéklerakó és a K-i elkerülő út közötti bekötőút tervezett nyomvonalán. Az ásatást megelőzően megállapítottuk, hogy az út nyomvonalán bejelentés nélküli földmunkát végeztek és egy lelőhelyet bolygattak meg. A létesítendő út nagyjából É–D irányú részének D felőli kb. kétharmad részén letakarították a humuszt, ill. fel-

töltötték a sávot, és az É-i vége előtt is legalább 50 m hosszan és 4 m szélesen távolították el a termőréteget. A munka kezdetén világossá vált, hogy az objektumok jelentős része már 10–15 cm mélységben észlelhető, a talajművelés nyomaiban sok cserép mutatkozott.

Munkánk során 128 objektumot tártunk fel. Közülük 2 neolit ház, 4 gödör és 1 gödörbokor; 3 késő rézkori (Pécel-Baden műveltség) ház(?), 3 sütőkemence, 1 tűzhely, 5 járósintrészlet, 1 ciszterna, 1 kút, 74 gödör, 7 gödörbokor, 2 árok és 1 cölöplyuk; 1 népvándorlás kori–kora középkori(?) lósír, 1 recens gödör és 1 árok, 13 kérdéses korú gödör, 2 árok és 1 cölöplyuk. Négy objektum természetes jelenségnek bizonyult.

Több esetben a humuszba ásott, objektum nélküli, többé-kevésbé egész szarvasmarhavázat bontottunk ki, többször más állatok csontjaival vagy cseréptörmelékkel keverten. Ez utóbbiak voltak azok, melyek csak marhavázrészekkel jelentkeztek, és olybá tűntek mint egy-egy „szemétdomb”. Máskor elúszó, sekély objektumok tartalmaztak sok edénytöredéket. Ezeket feltételeesen járósintként, planírozási réteggként értelmezhetjük.

Az érdekesebb rézkori leletek között a nyéllyukas és a kaptafa alakú kőbaltákat és egy kocsimodell kerekét említhetjük.

A 10. objektumban egy hason fekvő ló részleges vázát tártuk fel, a lószerszámzat részeivel. A nagyméretű, padkás sírt kirabolták, a ló egyetlen combcsontját 10 cm mélyen találtuk meg, a koponyából csak az alsó állkapocs maradt meg, de az is elmozdult. Hiányoztak a végtagok, a medence és a bordák többsége. A meglévő bordák is csak részben voltak a helyükön, és a bal oldali bordasort a csigolyák közelében mintha tőből levágták volna. A gerincoszlop kb. kétharmada maradt a sírban.

A lószerszámzat elemei is a sírgödör különböző helyeiről származtak. Két nagyobb és hat kisebb téglalap alakú bronzcsat, két kerek, egy D-alakú, egy nagyobb téglalap alakú vascsat és két bronzkarika került elő. Mindegyik díszítetlen. A sírföldben faszénrögöket és egy elszenesedett, nagyobb famaradványt találtunk.

Munkatársak: Lukács József régész, Kiss László régésztechnikus.

PINTYE GÁBOR

279. Orosháza, Mécses-domb

(Békés megye) Á

A Mécses-domb Orosházától ÉK-re 4 km-re, a Békéscsaba felé vezető vasútvonaltól D-re, 400 m-re található. Rajta dűlőút halad keresztül. A dűlőúttól D-re található a domb legmagasabb pontja (99 m), ahol Juhász Irén 1969-ben 18×12 m-es területen, egy kisméretű, 5×6,5 m-es templom alapjait és 13 Árpád-kori sírt tárt fel.²⁹ Kovalovszki Júlia terepbejárást végzett a területen (1964).

²⁹ JUHÁSZ I.: Régészeti Füzetek Ser. I. No 23. (1970), 69–70.